

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

VI. Spectra in urbibus quae Licinio parebant visa, Constantini militum Licinianos persequentium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

in quo plurimæ statuæ eorum quos ille Deos putabat, sculptæ ex lapide visebantur. His cum cereos accendisset & solemnî ritu sacrificasset, hujusmodi verba habuisse dicitur: Viri amici & commilitones; hi quidem quos colimus & quos ab ultimis usque majoribus colendos accepimus, Dii sunt patrii. Ille vero qui adversarum nobis partium copias ducit, moribus institutisque maiorum violatis, ad impiam nullos credentium Deos opinionem descivit; peregrinum quemdam nescio unde quaesitum temerè amplectens Deû. Quinetiam turpissimo eius signo exercitum suum dehonestat. Eoq; confusus, non tam adversus nos quàm adversus ipsos quos violavit Deos, armatus procedit. Præfens igitur dies manifestè arguet, uter nostrum cæco errore ducatur: & de Diis qui apud nos aut qui ab adversarum partium hominibus coluntur, iudicium feret. Aut enim concessa nobis victoria, Deos nostros verè servatores atque auxiliores esse iure merito declarabit. Aut si Diis nostris qui quàm plurimi sunt, & multitudine nunc utique antecellunt, unus ille nescio unde profectus Constantini Deus superior exstiterit, nemo posthæc in dubium revocet quisnâ colendus sit Deus: sed ad potiorem accedat, eique victoriæ præmium deferat. Ac si quidem peregrininus ille quem nunc ludibrio habemus, victor esse videbitur, nos quoq; illum agnoscere & colere oportebit: procul abire ac valere posthac iussis iis quibus cereos frustra accendimus. Sin vero nostri superiores exstiterint, quod quidem nemini dubium esse potest: post partam hoc loco victoriam impiis Deorum contemptoribus bellum inferre aggrediemur. Et Licinius quidem ante exordium pugnæ, ad circumstantes hujusmodi verba fecit: Nobis verò qui hæc scribimus, ipsi illi qui orationi ejus interfuerant, non multò post eam retulerunt. Hujusmodi igitur oratione facta, jussit militibus ut prælium inirent.

CAPUT VI.

Spectra in urbibus qua Licinio parebant visa, Constantini militum Licinianos persequentium.

Quæ dum geruntur, spectrum quoddam prorsus mirabile in urbibus tyranni illius dominationi subiectis apparuisse ferunt. Varia enim Constantini militum agmina per meridiem visa, que

Α ἰὼ Ἐπιφύλον καὶ ἀμφιλαφές· παλαιὰ δὲ τῶν γλυφῶν λίθων ἀγαλματῶν ἢ τῶν θεῶν ἰδού· οἷς κηρὸς ἐξάλας καὶ τὰ συναρῶν θυσαμνός, τοῖόνδε λόγον διὰ δὲ ἀγαλμάτων ἀνδρῶν φίλοι καὶ σύμμαχοι· κάπριον μὲν οὖν θεοί, ἔς ἐκ ἀστρογόνων τῶν ἀνεκαθεν παρεῖν· φότες σέβειν, ἡμῶν δὲ ὅ τῆς ἐναντίας καὶ ἐξ ἀρχῶν ἀθάταξέως, τὰ πατέρα ἀπονομήσας, τὴν ἀθεον εἰλεῖο δόξαν· οὐκ οὐκ πόθεν ξένον τινα πεπλατημένως ἀθεῖται Θεὸν αἰχρῶ τε τὰτα σημεῖον τὸν οἰκείον καὶ ταιχμῶν ἐραλὸν ὅ πεποισῶς, ὀρμάτω ἢ πῆμας· πολὺ δὲ πρότερον πρὸς αὐτὰς ἔς παρὰ ἐν Θεὸς, ἀράμεν· τὰ ὄπλα, ὁ δὲ ὅσω παρῶν ἐλέγξει καιρὸς, τὸν τῆ δόξῃ πεπλατημῶν· θεοῖς τοῖς παρῶν καὶ τοῖς ἀθάταξί· μέρεϊ ἡμῶν μόνος, βραβεύων· ἢ γὰρ ἡμᾶς διὰ δειξῶν νικῆας, δικαιοτάτα τὰς ἡμετέρας Θεὸς Ἐπιφύλου καὶ βοηθῶν ἀληθεῖς· ἀπὸ δὲ ἢ εἰ κρατήσῃ τῶν ἡμετέρων πλείων γὰρ ὄντων καὶ τῶν πλῆθει πλεονεκτῶντων, εἴτις οὐκ οἶδ' ὅποθεν ἄρμημέν· ὁ Κωνσταντῖνος Θεὸν μὴ εἰς λοιπὸν ἐν ἀμφιθέλω ἰδεῖσθαι· ἡμᾶς δὲ ἐν Θεὸν σέβειν, ἀστρογόνων τῶν κρατῶν καὶ τῶν τῆ νίκης πῆναι τὰ βραβεῖα· καὶ εἰ μὲν ὄξῃ· ἐν νῦν γελῶμεν· ἡμῖν, κρείττων φανῆσθαι καὶ ἡμᾶς αὐτὸν γνωρίζων τε καὶ τιμᾶν, μακρὰ χαίρειν ἔτις εἰπῶνας οἷς μάττω τὰς κηρῶν· ἐξ ἀπομὲν εἰ δὲ οἱ ἡμέτεροι κρατήσῃ, ὁ δὲ ἐκ ἀμφιβάλλει· καὶ τὴν ἐνταυτοῖς νίκῃ ἐπὶ τὸν καὶ τῶν ἀθεῶν πόλεμον ὀρμῶμεν· ὁ μὲν δὲ τοῖς παρῶσι ταῦτα ἀστροειδέως ἡμῖν· τοῖς εἰς ταύτῃ κεκλημένοις τὴν γραφὴν, τῶν λόγων αὐτήκοοι τῆς τῶν μικρῶν ὕστερον μετ' εἰδῶσαν γνώσεως· ἐδὲ ἡτοιμάσας διὰ τῶν δῶν λόγους, ἢ γὰρ εἰς τὴν συμβολῆς παρῶν τὰ στρατιωτικὰ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Φαντασία κατὰ τὰς ἐσοπὸν Λικίνιον πόλεις, ἢ τῶν Κωνσταντῖνος στρατευμάτων διζήτων.

Τούτων δὲ πραθημένων, φάσμα τιδὸν κρείττων ἀμφὶ τὰς ὑπὸ κηρῶν τῶν πόλεως ὄφθαι φασὶν ὀπλιτῶν γὰρ τῶν Κωνσταντῖνον ὄραν ἐδόκεν διάφορα τῶν

μετα, εν αυταις μεσαις ημεραις διερχόμενα
 τας πόλεις, ώσαντι κεκρήνηκότες τής μαχης
 η ταυτ' εδέλεπετο, μηδενός περ τή αληθεία μη-
 δ αμψι φανωμένης. θειοτέρα δ' η και κρείττωνι δυ-
 ναμει, τ' φανεισης οφειως το μέλλον εσοδαυ
 σφραγίσσης. επεί δ' τα εραληωικά συμβο-
 λως ηπίετο, ως εκάθηχε ε πολέμω ο τας φι-
 λικας διαρρήξας σιωθήκας: ενταυθα δ' η
 Κωνσταντίνω Θεόν σωτήρα τόν επ' πάντων
 επικαλεσάμενον, σιωθημά τε τ' ετο δ' ες τ' ος
 αμψι αυτον οπλίταις, πρώτης ενεργείας σφρα-
 γίσσης: εϊτ' εσκήεις μακρον δευτέρας συμβο-
 λως κρείττωνι ω. και κρείττωνων ηδ' η νικηθέων
 εσφραγίσσης, ε σωθεις τροπαίς προπομπεύον-
 τες τ' αμψι αυτον φάλαγγω.

A tanquam partâ victoriâ per urbes tranf-
 irent. Atque hæc cernebantur, reipsa
 quidem nemine usquam comparente:
 sed divinâ potentiâ per visionem illam
 quæ oculis subijcebatur, id quod futu-
 rum erat præmonstrante. Porro cùm
 exercitus congregari jam pararent, is qui
 concordia fœdera ruperat, primus pug-
 nam exortus est. Tunc verò Constantinus
 Servatore ac supremo omnium
 Deo in auxilium vocato, atque hoc sig-
 no militibus suis dato: hostes primo
 prælio fudit. Nec multo post alterâ
 commissâ pugnâ, iterum superior dif-
 cessit, & longè majorem victoriam re-
 tulit; cùm salutare crucis tropæum ex-
 ercitus ipsius antecederet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

CAPUT VII.

Οτι εν πολέμω, οπου εσφοριδεις σημειον παρην, εκου τ' α ε
 νικης ηγνηε.

Ubi cumque in praeliis crucis signum adfuit,
 partam esse victoriam.

ΕΝθα δ' αυ ανεφάνη τ' ετο, φυγη μ' εν
 τών εναντίων εγίνετο. διώξις δ' τήν κρα-
 τήτων ο δησσιδών ο βασιλεύς, ε οικείας
 εραλεις εϊπε πταγμα κεκμηκός εσρα, οϊονεί πι
 κρηπικον αλεξιφάσμακον ενταυθοι το σω-
 τηριον τροπαιον παρεϊναμ διεκελεύετο ω πα-
 ρεμπικα σιωνάφαινε νικη. αλλης και Ρώ-
 μης σιωθίας πη μοίρα δυναμίσσης τας α-
 γωνιζομένους.

Certe ubicumque hoc signum con-
 spectum fuerat, continuo fuga ho-
 stium, victoribus terga illorum pre-
 mentibus, sequebatur. Quo Imperator
 comperto, sicubi agmen aliquod
 exercitus sui premi animadverteret, il-
 lico salutare tropæum tanquam effica-
 cissimum quoddam ad parandam vi-
 ctoriam amuletum inferri jubebat.
 Quo facto, statim victoria sequebatur;
 divina utique virtute animos virisque
 pugnantium confirmante.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

CAPUT VIII.

Οτι πντήκοινα τ' εσφορον φερον εβλήθησαν.

Quod quinquaginta viri electi sunt qui crucem
 portarent.

Διό δ' η τήν αμψι αυτον ισασις των τοις
 κ' σώματι ω ισχύι και ψυχής δεσπότη και
 θεοσεβείας τροποις ελκείτοις, μόνη τή ε ση-
 μεία διακονία προσηκαλεσεσεν εκελδυσεν ησαν
 δ' ανδρες τόν αριθμόν εχ' ηπτες πενήκοντα. οίς
 εδεν ετερον ην μόνον, η κυκλιν και σφραγισεν
 δευφορία το σημεϊον. αμοιβαίως εκάστω αν-
 τώ τ' επ' των ώμων φερόντος. ταυτα βασιλεύς
 αυτος, τοις τήν γραφήν ποιούμενοις, επί και εβ-
 ρολής μακρό των πραγμάτων υσερον υφθι-
 γέτα. προσηθείς και π' μνημονοδθηναι αξιον
 τ' εδηγήματι.

Itaque lectis ex Protectorum nume-
 ro quotquot corporis viribus & ani-
 mi fortitudine ac vera religionis insti-
 tutis præstare videbantur, unum hoc
 munus imposuit, ut signi hujus assidue
 curam gererent. Erant omnes quinquaginta
 viri: quorum nullum aliud erat of-
 ficium quam circumstare & satellitio
 suo custodire signum; quod singuli hu-
 meris suis alternatim gestabant. Hæc
 Imperator ipse nobis qui hanc histo-
 riam scribimus, dum in otio ageret,
 narravit, longo post tempore quam hæc
 contigerant: simulque rem quandam
 adjecit memoratu dignissimam.

4017